

Nr 98.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1929 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts under tionde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till statens provningsanstalt jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 4 januari 1929 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1929/1930 har Kungl. Maj:t under tionde huvudtiteln (punkt 21 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att, med godkännande av det av chefen för handelsdepartementet förordade förslaget till stat för statens provningsanstalt, att tillämpas från och med den 1 juli 1929, höja det ordinarie förslagsanslaget till statens provningsanstalt, nu 310,300 kronor, med 15,800 kronor till 326,100 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 48—54 i statsrådsprotokollet.

I en till 1928 års riksdag avlåten, den 9 mars 1928 dagtecknad proposition nr 197 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att godkänna ny stat för statens provningsanstalt, att tillämpas från och med den 1 juli 1928. Berörda proposition var grundad på bland annat ett av 1926 års besparingssakkunniga avgivet förslag om utbyte av viss ordinarie personal hos anstalten mot arbetskrafter med mera tillfällig anställning samt om nedflyttning i löneställning av vissa befattningar hos anstalten. Kungl. Maj:ts förslag föranledde endast i ett hänseende erinran från riksdagens sida. I stället för upptagande å anstaltens avlöningsstat, såsom dittills skett, av en särskild post för vikariatsersättningar blev denna post inräknad i anslaget för avlöningar till ordinarie befattningshavare.

Den av riksdagen godkända staten för provningsanstalten har följande utseende:

Avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie befattningshavare, förslagsanslag	kronor 162,900
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 35,000
Inspektörens arvode	» 1,000
	<hr/> kronor 198,900.

Övergångsstat.

Avlöningar, *förslagsanslag* kronor 28,900.

Omkostnadsstat.

Till gas och elektrisk ström, <i>förslagsanslag</i>	kronor	,000	
» värme, <i>förslagsanslag</i>	»	5,000	
» inventarier och inventariers underhåll	»	4,000	
» bibliotek	»	2,500	
» glasvaror, <i>förslagsanslag</i>	»	4,000	
» tillfälliga biträden, tjänsteresor m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	25,000	
» laboratorieutensilier, kemikalier, materialier, förbrukningsartiklar, provningsanordningar m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	17,000	
» expenser, <i>förslagsanslag</i>	»	13,000	
» försäkring av byggnader och utrustning, underhåll av tomten m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	3,000	» 82,500

Förslagsanslag kronor 310,300.

Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag avser, vad avlöningsstaten angår, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie befattningshavare skulle med hänsyn till väntad belastning å posten ifråga höjas från 162,900 kronor med 2,100 kronor till 165,000 kronor.

Av samma anledning har anslaget för avlöningar å övergångsstat föreslagits att höjas med 1,700 kronor eller från 28,900 kronor till 30,600 kronor.

Vad omkostnadsstaten beträffar, innebär det föreliggande förslaget höjning dels av posten för inventarier och inventariers underhåll med 2,000 kronor till 6,000 kronor och dels av posten till tillfälliga biträden, tjänsteresor m. m. med 10,000 kronor till 35,000 kronor.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 74, inom första kammaren av herrar *P. Granath* och *A. J. Bång* och den andra, nr 245, inom andra kammaren av herrar *E. Andersson* i Stockholm och *A. Spångberg*, vari hemställts, att riksdagen ville för upprätthållandet av verksamheten vid statens provningsanstalt till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare anvisa ett anslag å 42,000 kronor; samt att riksdagen måtte uttala sig för, att den vid provningsanstalten anställda icke-ordinarie och tillfälliga personalen bör i fråga om sjukavlöning, ersättning vid olycksfall i arbetet, semester och dylikt beredas sådana förmåner, att de bliva likställda med befattningshavarna inom andra statsverk.

Till stöd för sitt förslag, hava motionärerna anfört följande:

»Under punkt 21 av statsverkspropositionens tionde huvudtitel äskar Kungl. Maj:t för budgetåret 1929/1930, att för verksamheten vid statens provningsanstalt bland annat skall för avlöandet av icke-ordinarie personal anvisas ett anslag å 35,000 kronor.

I sina till Kungl. Maj:t ingivna anslagsäskanden har styrelsen för statens provningsanstalt hemställt om ifrågvarande anslagsförhöjning till 42,000 kronor. Till stöd härför påpekar styrelsen bland annat, att den totala kostnaden för icke-ordinarie personal och tillfälliga biträden under budgetåret 1929/1930 beräknas komma att uppgå till 77,000 kronor. Med hänsyn till att det för anstalten är av betydelse att kunna bereda den för driften nödvändiga personalen fastare anställning, och det för närvarande utgående anslaget visat sig otillräckligt härför, begäres förhöjning av anslaget med 7,000 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse har vidare centralförvaltningens personalförening, vilken omfattar den vid anstalten anställda lägre personalen, under påpekande av att även det av anstaltens styrelse äskade anslagsbeloppet torde vara otillräckligt för ett tillfredsställande ordnande av vid anstalten rådande anställnings- och avlöningsförhållanden, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte biträda den av anstaltens styrelse ingivna framställningen. I sin skrivelse anför föreningen dessutom, att genom tillämpandet av löslig anställningsform, såsom vid provningsanstalten förekommer, denna institutions befattningshavare ställas i en ofördelaktigare ställning än befattningshavarna vid de flesta andra statsinstitutioner. Särskilt beklagligt anser föreningen det vara, att dessa befattningshavare, vilka äro särskilt utsatta för sjukdoms- och olycksfallsrisker, på grund av den lösliga anställningsformen ej komma i åtnjutande av de förmåner, som vid sådant tillfälle tillkomma mera fast anställd personal. Föreningen anser vidare, att den åstundan om affärsmässig drift i fråga om provningsanstalten, som från olika håll uttalats, icke bör förhindra den föreslagna åtgärdens vidtagande.

Personalen vid provningsanstalten uppgår, enligt vad vi inhämtat, för närvarande till 53 personer, vilka fördela sig på följande sätt: ordinarie 28 st., extra-ordinarie 4 st., extra 9 st. och tillfälliga biträden 12 st. Av dessa komma den ordinarie och den extra-ordinarie personalen i åtnjutande av ersättning vid sjukdom, medan den extra och den tillfälliga personalen sakna alla förmåner härutinnan. Då bland dessa senare befattningshavare finnas flera, vilka under ett flertal år hava innehaft sina tjänster, och dessa följaktligen äro och för framtiden kunna anses vara för anstaltens drift nödvändiga, förefinnes icke, enligt vårt förmenande, någon som helst anledning att icke bereda dem de förmåner, som i allmänhet beredas statens befattningshavare. Tager man vidare i betraktande, att av det nu utgående anslaget för avlöning till icke-ordinarie befattningshavare även skola bestridas kostnaderna för övertidsersättning åt ordinarie befattningshavare, vilka kostnader uppgå till cirka 3,000 kronor per år, framgår det nuvarande anslagets otillräcklighet än tydligare.

Ett ytterligare förhållande, som synes oss böra beaktas, är, att det för provningsanstalten är av vikt att erhålla personal med synnerligen specialiserad yrkesskicklighet. Detta har också i stor omfattning lyekats, och vad det gäller de lägre befattningshavarna torde det ej heller gå att på samma sätt som i fråga om högre kunna för visst fall inkalla särskilda specialister. Det uttalande, som besparingssakkunniga på sin tid gjorde i detta syfte, var väl också närmast avsett gälla särskilt utbildad teknisk sakkunskap. För övrigt torde det enligt vårt förmenande kunna ifrågasättas, huruvida

det icke för statsmakterna är ett intresse att genom bättre ordnande av löne- och anställningsförhållanden kunna försäkra sig om att i anstaltens tjänst bevaras kunnig personal.»

Över ifrågavarande motioner har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som i utlåtande den 12 april 1929 anfört, bland annat, följande:

»Vad till en början angår det av motionärerna framställda yrkandet om höjning av anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare vid anstalten, torde lönenämnden få erinra, hurusom kostnaderna för avlöande av provningsanstaltens icke-ordinarie personal bestridas från tvenne olika anslag, nämligen dels från ett i avlöningsstaten för anstalten upptaget bestämt anslag till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare m. m., för budgetåret 1928 1929 upptaget till 35,000 kronor, dels ock från ett i omkostnadsstaten ingående förslagsanslag till tillfälliga biträden, tjänstesor m. m., under samma budgetår upptaget till 25,000 kronor. Från det förra anslaget utgå, bland annat, avlöningar till anstaltens extra ordinarie och extra befattningshavare samt från det senare anslaget dag- eller timavlöningar till viss hos anstalten anställd tillfällig personal, såsom ingenjörer, snickare, provberedare, skrivbiträden, diskerskor m. fl.

Lönenämnden har i anledning av föreliggande remiss avlagt besök vid statens provningsanstalt och därvid sökt göra sig underrättad om den icke-ordinarie personalens vid anstalten anställnings- och löneförhållanden. Därvid har nämnden inhämtat följande.

Den vid anstalten anställda personalen utgöres till större delen av ordinarie, extra ordinarie och extra befattningshavare, sålunda personal som intager tjänstemannaställning. Antalet av dessa befattningshavare utgör för närvarande 41. Vid sidan av den ordinarie och den mera fast anställda icke-ordinarie personalen anlitas för fullgörande av anstaltens arbetsuppgifter en grupp tillfälliga anställningshavare, vilkas anställning icke är avsedd att vara av permanent natur. En dylik anordning har betingats av olika skäl. Arbetsmängden vid anstalten växlar från tid till tid och det har därför ur synpunkten av en tillfredsställande ekonomisk skötsel av anstalten framstått såsom nödvändigt att snabbt kunna anpassa personalen efter skiftningarna i arten och omfattningen av arbetet vid anstalten. Detta är ofta av brådskande natur och i vissa hänseenden av sådan beskaffenhet, att det lämpligast utföres av yngre arbetskrafter.

För tillgodoseende av anstaltens behov av tillfällig arbetskraft anställas i följd härav ofta personer, som nyligen avslutat sin skolgång och vilkas anställning från anstaltens sida allenast är avsedd att vara en förberedelse- och övergångstid för framtida utkomst å annan levnadsbana. De erhålla följaktligen vid antagandet besked om att de icke kunna påräkna någon längre tids anställning vid anstalten. Dylika tillfälliga anställningstagare kvarstanna också i regel icke mer än något år framåt i anstaltens tjänst. Endast undantagsvis, i den mån behov av personal med fastare anställning föreligger, beredes sådan tillfällig personal extra eller extra ordinarie anställning vid anstalten.

Den icke-ordinarie personalen utgöres för närvarande av 4 extra ordinarie och 9 extra befattningshavare samt 15 tillfälliga anställningshavare. Genom sitt hos Kungl. Maj:t gjorda — — — äskande om höjning av anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare har styrelsen avsett att möjliggöra antagande såsom extra befattningshavare av 4 à 5 vid anstalten

för närvarande anställda tillfälliga biträden. Samtidigt har avsetts att bereda 3 à 4 extra befattningshavare vid anstalten anställning såsom extra ordinarie tjänstemän.

Med hänsyn till fördelarna av att åt vissa av de tillfälliga biträdena beredes tjänstemannaställning med därmed följande ansvar anser sig lönenämnden kunna sätillvida tillstyrka motionärernas hemställan, att det nuvarande anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare vid statens provningsanstalt, på sätt styrelsen för anstalten yrkat, höjes med 7,000 kronor till 42,000 kronor.

Vid bifall till motionärernas hemställan i denna del skulle emellertid i och för sig någon väsentlig förändring i den vid statens provningsanstalt anställda tillfälliga personalens anställnings- och löneförhållanden icke inträda. Att döma av vad motionärerna i övrigt yrkat synas dessa hava ansett, att huvudparten av vid anstalten anställd icke-ordinarie personal, den tillfälliga däri inräknad, borde komma i åtnjutande av de förmåner, som tillkomma befattningshavare i extra ordinarie anställning, såsom sjukavlöning, semester m. m. — ersättning vid olycksfall i tjänsten lär redan för närvarande på grund av olycksfallslagen tillkomma de tillfälligt anställda. Det vill emellertid synas lönenämnden riktigast och ur synpunkten av en praktisk och ekonomisk skötsel av anstalten lämpligast, att anstalten må äga frihet att själv ordna anställnings- och löneförhållandena för ifrågasvarande personal efter de principer, anstalten finner ändamålsenligast med hänsyn till de vid anstalten rådande särskilda förhållandena. Det må i detta sammanhang framhållas, hurusom vid kommunikationsverken talrika grupper av personal finnas, vilka, utan att innehava tjänstemannaställning, likväl åtnjuta med dylik fastare anställning förenade förmåner. Skäl synas därför lönenämnden ej föreligga att från riksdagens sida göra något särskilt uttalande beträffande den tillfälligt anställda personalens avlöningsförhållanden.»

I en till utskottet inkommen skrift har centralföreningens personalförening hemställt, att utskottet vid behandling av frågan angående anslag för avlöningsändamål åt icke-ordinarie personal vid statens provningsanstalt måtte taga hänsyn till de synnerligen ogynnsamma löne- och andra villkor, under vilka de i motionen avsedda befattningshavarna arbeta, och fördenskull biträda de inom riksdagen motionsvis framställda yrkandena.

Vad först beträffar de motionsvis gjorda yrkandena, har utskottet i likhet med motionärerna och allmänna eivilförvaltningens lönenämnd funnit skäl tala för, att vissa av de hos provningsanstalten anställda biträdena beredes en mera fast anställning hos anstalten med därmed följande bättre löneförhållanden än vad nu är fallet. Lika med lönenämnden har utskottet för den skull ansett sig böra tillstyrka motionärernas förslag, att för ändamålet i fråga anslagsposten för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare vid anstalten — på sätt ock yrkats av anstaltens styrelse — må för nästkommande budgetår upptagas med ett högre belopp, än Kungl. Maj:t ifrågasatt. Emot den föreslagna förhöjningen, 7,000 kronor, har utskottet icke haft något att erinra. Emellertid har utskottet ansett, att vid bifall härtill den å omkostnadsstaten ingående posten till tillfälliga biträden, tjän-

*Utskottets
yttrande.*

steresor m. m. bör i motsvarande mån reduceras. Denna post har sålunda synts utskottet böra bestämmas till 28,000 kronor. Vad däremot angår motionärernas hemställan i fråga om generell likställighet beträffande vissa förmånens åtnjutande mellan den icke-ordinarie personalen vid provningsanstalten, den tillfälliga personalen däri inberäknad, och befattningshavare inom andra statens verk, har utskottet, i likhet med lönenämnden, ansett lämpligast, att anstalten må äga frihet att själv ordna anställnings- och löneförhållanden för denna personal efter de principer, anstalten finner mest ändamålsenligt.

Frånsett de sålunda av utskottet förordade ändringarna i provningsanstaltens stat har utskottet icke funnit skäl till erinran mot vad Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit.

Vid bifall till utskottets förslag skulle alltså staten för provningsanstalten från och med nästkommande budgetår erhålla följande ändrade lydelse:

Avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>	kronor 165,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattnings- havare m. m.	» 42,000
Inspektörens arvode	» 1,000
	<u>kronor 208,000</u>

Övergångsstat.

Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	kronor 30,600.
---	----------------

Omkostnadsstat.

Till gas och elektrisk ström, <i>förslagsanslag</i>	kronor 9,000
» värme, <i>förslagsanslag</i>	» 5,000
» inventarier och inventariers underhåll	» 6,000
» bibliotek	» 2,500
» glasvaror, <i>förslagsanslag</i>	» 4,000
» tillfälliga biträden, tjänsteresor m. m., <i>förslagsanslag</i>	» 28,000
» laboratorieutensilier, kemikalier, materi- alier, förbrukningsartiklar, provnings- anordningar m. m., <i>förslagsanslag</i>	» 17,000
» expenser, <i>förslagsanslag</i>	» 13,000
» försäkring av byggnader och utrustning, underhåll av tomten m. m., <i>förslags- anslag</i>	» 3,000
	<u>kronor 87,500</u>
	<u><i>Förslagsanslag</i> kronor 326,100.</u>

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa,

a) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herrar Granaths och Bärags samt

Anderssons i Stockholm och Spångbergs ovanberörda motioner, I:74 och II:245, i vad de avse anslag till statens provningsanstalt, med godkännande av det av utskottet förordade förslaget till stat för statens provningsanstalt, att tillämpas från och med den 1 juli 1929, höja det ordinarie förslagsanslaget till statens provningsanstalt, nu 310,300 kronor, med 15,800 kronor till 326,100 kronor; samt

b) att ifrågakvarande motioner må, i den mån de icke blivit besvarade genom utskottets under a) gjorda hemställan, icke föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 maj 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, Olof Olsson, O. Bergqvist, J. Nilsson i Malmö, C. P. V. Nilsson i Gränebo, C. A. Carlsson i Gävle, P. A. Dahl, N. J. M. Svensson i Kompersmåla, D. A. Petrén och K. A. W. Björck;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, A. Wiklund i Brattfors, P. Nilsson i Bonarp, C. R. Jansson i Falun, S. Bengtsson i Norup, O. Olsson i Kullenbergstorp, L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson i Blädinge, A. Åson Törnkvist i Karlskrona, B. F:son Holmgren, E. J. Wigfors och J. Olofsson i Digernäs.
